

СОРГО ЗЕРНОВЕ – НОВА ТА ПЕРСПЕКТИВНА КУЛЬТУРА ДЛЯ ПОЛІССЯ

Результати аналізу світової економіки розвинутих країн свідчать, що для досягнення високодинамічного руху вперед, зосереджувати свою увагу лише на розвитку сформованого економічного потенціалу з використанням тільки традиційних напрямів та ресурсів є недостатнім. Оскільки, домінуюче положення займають саме ті країни, які паралельно з існуючими, шукають і формують нові сировинні ресурси та створюють на їх основі інноваційні напрямки розвитку в економіці і сільському господарстві.

Перехід рослинницької галузі за існуючих економічних умов на якісно новий рівень продуктивності, ресурсо- та енергоекономічності, екологічної безпечності та рентабельності, в першу чергу, пов'язано з використанням сучасних ресурсозберігаючих технологій.

Відзначимо, що в Поліссі України за сучасних умов розвитку сільського господарства величезні перспективи відкриваються з вирощуванням зернової культури – сорго. Виробникам сільськогосподарської продукції необхідно приділяти особливу увагу реалізації агробіологічного та виробничого потенціалу культури, її інтродукції, виробництву, споживанню та використанню.

З цією метою на дослідному полі Житомирського національного агроекологічного університету починаючи з 2018 р. розпочато комплексне дослідження наукових та практичних засад формування продуктивності, особливостей росту і розвитку, адаптивних властивостей та конкурентоздатності рослин сучасних сортів і гібридів сорго зернового – Albus, Arsky та ін. за органічного та традиційного виробництва.

На наш погляд вагомим аргументом залучення сорго зернового до агроценозів Полісся є його надзвичайно висока екологічна пластичність, здатна за несприятливих погодних умов вегетаційного періоду бути повноцінною альтернативою іншим ярим культурам (ячменю, кукурудзі, соняшнику, просу).

Сорго зернове (*Sorghum bicolor* L.) – одна з найдавніших культур у світовому землеробстві. Батьківщиною є Африка, Індія та Китай. Площі світового вирощування сорго становлять близько 50 млн. га. Це одна з найбільш посухостійких і солевитривала культур, яка забезпечує найвищу продуктивність за посушливих умов вегетації [1].

Сорго невибагливе до ґрунтів, може рости на легких і важких за механічним складом, з підвищеною засоленістю, проте чистих від бур'янів. Крім того, маючи потужну кореневу систему, воно може формувати високі

врожаї зерна за вирощування у монокультурі, однак, негативно реагує на холодні, заболочені та кислі ґрунти [2].

Сорго, будучи високопластичною культурою, забезпечує високі врожаї зерна та зеленої маси у великому діапазоні площ і їх конфігурацій. Рослини сорго зріджених посівів інтенсивно кушиться, формують великі волоті, як наслідок, високі врожаї зерна. На загущених посівах, інтенсивність кушіння різко послаблюється, зменшується маса зерна з однієї волоті, але урожайність не знижується за рахунок збільшення продуктивних волотей на одиницю площі. Така реакція на зміну величини і форми площі живлення обумовлена великою кількістю рекомендованих способів сівби й густоти стояння рослин [1].

Наразі сорго використовується в трьох основних напрямках: харчова промисловість, кормовиробництво і біоенергетика. Тому інтерес до цієї культури величезний.

Частка високоякісного зерна культури використовується для виробництва борошна, хліба, круп, екстрадованих продуктів, крохмалю, спирту тощо.

Сорго зернове – це одна з найбільш економічно вигідних культур у зеленому конвеєрі. Важливою біологічною особливістю, як кормової культури, є здатність швидко відростати після скошування та вегетувати до осінніх заморозків, що дозволяє знизити її собівартість.

Культура має ряд переваг над кукурудзою: висока урожайність, менші норми висіву (у 2–3 рази) та затрати на посівний матеріал, висока екологічна пластичність, можливість більш пізніх (у т. ч. післяжнивних) термінів висіву та збирання, універсальність використання тощо.

Однак, не вивченість зональної технології вирощування є одним із лімітуючих факторів, який стримує максимальну реалізацію продуктивного потенціалу сортів та гібридів сорго зернового. Тому одним із завдань у вирішенні даної проблематики є вивчення та удосконалення технології вирощування культури відповідно до біологічних особливостей її розвитку, що забезпечить отримання високих врожаїв зерна гарної якості.

Отже, природно-кліматичний потенціал Полісся України відповідає біологічним потребам рослин сорго зернового для вирощування на даній території. Дотримання зональної технології вирощування культури забезпечить повну реалізацію продуктивності сортів та гібридів за різних технологій вирощування та отримання високих врожаїв зерна.

Література

1. Науково-теоретичні засади та практичні аспекти формування еколого-безпечних технологій вирощування та переробки сорго в степовій зоні України : монографія. Херсон, 2017. 208 с.
2. Столяр С. Г., Бардін Я. Б. Сорго – культура великих можливостей : матеріали I Всеукраїнської науково-освітньо-практ. конф. Трофологія (вчення про закономірності живлення біоти та правильного харчування людей) – новітній міждисциплінарний напрям в Україні : (м. Житомир, 25–26 квітня 2019 р.), Житомир : ЖНАЕУ. 2019. С. 93–96.